

Marta Bucholc

U źródeł socjologii procesów społecznych

5

Wstęp do pierwszego pełnego wydania polskiego

O procesie cywilizacji Norberta Eliasa

Tom I

Przemiany zachowań w świeckich elitach Zachodu

Wstęp

27

Przedmowa

67

Część pierwsza

Socjogeneza pojęć „cywilizacja” i „kultura”

75

I. Socjogeneza przeciwstawienia pojęć „cywilizacja” i „kultura” w Niemczech

77

Wstęp

77

O kształtowaniu się przeciwstawienia pojęć:

„cywilizacja” – „kultura”

81

Przykłady postawy dworskiej w Niemczech

85

Stan średni i szlachta dworska w Niemczech

89

Stosunek niemieckiej inteligencji mieszczańskiej do sfery dworskiej w świetle literatury

95

Cofanie się społecznych i wysuwanie narodowych przeciwieństw w przeciwstawieniu kultury i cywilizacji

102

II. Socjogeneza pojęcia *civilisation* we Francji

107

O genezie społecznej francuskiego pojęcia *civilisation*

107

O socjogenezie fizjokratyzmu i francuskiego ruchu

reformatorskiego

112

Część druga

Cywilizacja jako specyficzne przeobrażenie zachowań ludzkich	121
Zarys historii pojęcia <i>civilité</i>	123
O średniowiecznych formach towarzyskich	130
Zmiana form zachowania w epoce odrodzenia	140
O zachowaniu się przy stole	154
Kilka myśli na temat cytatów dotyczących zachowania się przy stole. Grupa 1	168
Rzut oka na społeczności, do których adresowane były cytowane teksty	168
Dygresja na temat wzrostu i spadku znaczenia pojęć <i>courtoisie</i> i <i>civilité</i>	170
Rzut oka na krzywą ewolucyjną cywilizacji w zakresie jedzenia	172
Dygresja na temat dworskiego modelowania języka	176
O zagadnieniu uzasadniania tego, że to zachowanie jest „niewłaściwe”, a owo „właściwe” czy „lepsze”	181
Kilka myśli na temat cytatów dotyczących zachowania się przy stole. Grupa 2	184
O spożywaniu mięsa	184
O posługiwaniu się nożem przy jedzeniu	189
O posługiwaniu się widelcem przy jedzeniu	193
Przemiany w postawie wobec potrzeb naturalnych	196
Przykłady	196
Kilka uwag dotyczących przykładów i przemian w ogólności	201
O wycieraniu nosa	210
Przykłady	210
Kilka myśli na temat cytatów dotyczących wycierania nosa	216
O spluwaniu	220
Przykłady	220
Kilka myśli dotyczących cytatów na temat spluwania	224
O zachowaniu w sypialni	228
Przykłady	228
Kilka myśli dotyczących przykładów	230
Zmiany postawy wobec stosunków między mężczyzną a kobietą	236
O przeobrażeniach popędu agresji	258
Rzut oka na życie ryercza	272

Część trzecia

Przyczyny do socjogenezy cywilizacji Zachodu

289

Rzut oka na społeczeństwo dworskie

291

Kilka uwag wstępnych o socjogenezie absolutyzmu

296

O mechanizmach rozwoju społecznego w średniowieczu**I. Mechanizmy feudalizacji**

300

Wprowadzenie

300

Czynniki centralizacyjne i decentralizacyjne

w średniowiecznym aparacie władzy

302

Wzrost liczebności populacji po okresie wędrówki ludów

316

Kilka uwag na temat socjogenezy wypraw krzyżowych

322

Wewnętrzna ekspansja społeczeństwa – kształtowanie się

nowych organów i instrumentów

329

O niektórych nowych elementach struktury społeczeństwa

średniowiecznego w porównaniu ze społeczeństwem starożytnym

335

Socjogeneza feudalizmu

340

Uwaga na temat pojęcia siły społecznej

346

Socjogeneza liryki trubadurów i dwornych form towarzyskich

350

II. O socjogenezie państwa

372

Pierwszy etap wzrostu znaczenia dynastii królewskiej:

walki konkurencyjne i kształtowanie się monopolu

w obrębie terytorium

372

Dygresja na temat niektórych różnic w przebiegu ewolucji

między Anglią, Francją a Niemcami

376

O mechanizmie monopolizacji

384

Wczesne walki konkurencyjne w obrębie monarchii

395

Ponowne wzmocnienie sił odśrodkowych – walki

konkurencyjne książąt krwi

408

Ostatnie wolne walki konkurencyjne i ostateczne

ugruntowanie monopolistycznej pozycji zwycięzcy

423

Układ sił w obrębie jednostki politycznej i jego znaczenie

dla władzy centralnej. Powstanie „mechanizmu królewskiego”

435

O socjogenezie monopolu podatkowego

471

Część czwarta

Zarys teorii cywilizacji

493

Przymus społeczny jako przymus wewnętrzny

495

Upowszechnianie się przymusu dalekowzroczności
i przymusu wewnętrznego

512

Zacieranie się kontrastów, mnożenie się odmian

515

Przemiana wojowników w dworzan

521

Thumienie popędów. Psychologizacja i racjonalizacja

533

Wstyd i zażenowanie

550

Wzrost zależności warstwy wyższej, silniejszy napór oddolny

558

Podsumowanie

575

Przypisy

591

Indeks nazwisk

635